

Vplyv štátnej pomoci na hospodársku súťaž je veľmi obmedzený

Európska komisia zverejnila 11. mája 2021 pracovný dokument, ktorý sumarizuje výsledky hodnotenia pravidiel štátnej pomoci v poľnohospodárstve, tesnom hospodárstve a v rozvoji vidieka. V závere sa alibisticky konštatuje, že „možné narúšajúce dopady na hospodársku súťaž a obchod medzi členskými štátmi nie sú vylúčené, ale sú veľmi obmedzené, pretože výška pomoci na podnik je malá a väčšina členských štátov ponúka podobné schémy pomoci“.

Platnosť aktuálnych pravidiel EÚ pre štátnu pomoc vyprší na konci roku 2022. Proces hodnotenia aktuálnych pravidiel sa začal v roku 2019 a jeho súčasťou bola aj verejná konzultácia.

V hodnotení sa dospelo k záveru, že súčasné pravidlá fungujú dobre, zodpovedajú svojmu účelu a potrebám príslušných sektorov. Úpravy budú podľa hodnotenia potrebné len vzhľadom na zosúladienie súčasných pravidiel s aktuálnymi prioritami EÚ, najmä s vyššími environmentálnymi ambíciami novej SPP a so stratégiami Európskej zelenej dohody.

Komisia bude zohľadňovať výsledky tohto hodnotenia pri prehodnocovaní súčasných pravidiel. V tejto súvislosti Komisia preskúma najmä možnosť ďalej rozšíriť rozsah pôsobnosti Nariadenia o skupinovej výnimke v poľnohospodárstve. V prípadoch, ktoré spadajú pod túto výnimku, je možné uplatniť „zrýchlený“ postup, kedy odpadá náročný proces notifikácie schémy (schválenie Komisiou) a členské štáty len informujú Komisiu, ktorá následne tieto informácie zverejní. Tento zrýchlený proces trvá zvyčajne okolo desať dní - na rozdiel od štandardnej notifikácie, ktorá trvá pol roka a dlhšie. Významným obmedzením je však to, že schémy je nateraz možné aplikovať len na malé a stredné podniky.

Komisia chce ďalej zvážiť zmeny pravidiel s cieľom motivovať poľnohospodárov a lesníkov aby rozvíjali činnosti v oblasti biodiverzity a zmeny podnebia.

Niekoľko Informácií o štátnej pomoci

Začiatkom roka 2022 Komisia zverejní na pripomienkovanie návrh revidovaného Nariadenia o skupinovej výnimke v poľnohospodárstve a nové usmernenia pre štátnu pomoc. Počas sledovaného obdobia (júl 2014 - december 2018) bolo zavedených 2487 schém štátnej pomoci. Z toho 1971 schém (79 %) bolo poskytnutých na základe skupinovej výnimky z notifikačnej povinnosti a 516 schém (21 %) bolo notifikovaných. Výnimku z notifikačnej povinnosti najviac využívalo Taliansko (370 prípadov), Nemecko (190), Španielsko (179) a Slovinsko (177). V prípade notifikovanej štátnej pomoci malo najvyšší počet schém Nemecko (117), Taliansko (93), Česko (43), Francúzsko (29) a Španielsko (26). Čo sa týka objemu zdrojov, v rámci skupinovej výnimky bolo vyplatených 8,84 miliardy eur (54,3 96), a v rámci notifikovaných schém bolo vyplatených celkovo 7,44 miliardy eur (45,7 %).

Celkové výdavky na štátnu pomoc na úrovni EÚ-28 dosiahli v sledovanom období 16,28 miliardy eur (ak by sa započítali výdavky zo skôr zavedených schém, celkové výdavky na štátnu pomoc v sektore poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a rozvoja vidieka dosiahli v sledovanom období 31,43 miliardy eur). Takmer polovica z celkového objemu štátnej pomoci (7,82 miliardy eur) bola vyplatená v štyroch členských štátoch: v Taliansku (2,32 miliardy eur), Nemecku (1,97 miliardy eur), Španielsku (1,79 miliardy eur) a vo Francúzsku (1,74 miliardy eur). Prirodzená otázka, ktorá vyvstáva v našom prostredí, znie: Ako bolo vyhodnotené poskytovanie štátnej pomoci vzhľadom na jej rozdielne objemy v jednotlivých krajinách a súvisiace možné narušenie hospodárskej súťaže?

Ako už bolo uvedené vyššie, závery hodnotenia hovoria o efektívnom nastavení pravidiel pre štátnu pomoc a jej efektívnom fungovaní. Treba povedať, že hodnotenie na tento problém priamo nereflektuje, resp. priamej odpovedi sa vyhýba. Uvádzajú sa odôvodnenia typu „bola zohľadnená skutočnosť, že štátna pomoc v poľnohospodárskom sektore sa väčšinou poskytuje v rámci schém, z ktorých má prospech veľmi veľký počet príjemcov (od stoviek po tisíce), ktorí takmer výlučne spadajú do kategórie MSP“, alebo „prípadové štúdie preukázali, že štátna pomoc nevedla k zvýšeniu produkcie príjemcu“ (v prípade schém v oblasti riadenia rizika), alebo „hospodárska súťaž v členskom štáte nebola narušená, keďže všetci, ktorí boli ovplyvnení nepriaznivou udalosťou, mali k pomoci prístup“.

V závere sa trochu alibisticky konštatuje, že „možné narúšajúce dopady na hospodársku súťaž a obchod medzi členskými štátmi nie sú vylúčené, ale sú veľmi obmedzené, pretože výška pomoci na podnik je malá a väčšina členských štátov ponúka podobné schémy pomoci.“

Rozdiely v štátnej pomoci

Keď počas verejnej konzultácie zaznel problém rozdielných objemov štátnej pomoci naprieč členskými krajinami, odpoveď znela: Áno, je pravda, že sú rozdiely v úrovniach štátnej pomoci, ale zároveň sa tým potvrdzuje, že kontrola štátnej pomoci má svoje opodstatnenie. A následne bola zdôraznená funkcia Komisie ako ochrankyne efektívneho využitia verejných zdrojov a spravodlivého fungovania jednotného trhu. Problém teda opäť nebol vyriešený. A zrejme v najbližšom období ani nebude.

Hodnotenie zahŕňa aj konštatovanie, že pozitívne dopady štátnej pomoci prevyšujú „veľmi obmedzený potenciálny“ vplyv na hospodársku súťaž a na obchod. K hodnoteniu ešte možno doplniť, že rozdiely v štátnej pomoci boli zvlášť evidentné počas krízy Covid-19. Pravidlá štátnej pomoci EÚ pre poľnohospodárstvo boli počas pandémie dočasne uvoľnené na pomoc tým odvetviam, na ktoré sa nevzťahujú trhové opatrenia SOT. Strop národnej podpory na jeden podnik sa zvýšil na 120-tis. eur,

resp. na 125-tis. eur (vrátane de minimis pomoci).

Uplatnenie štátnej pomoci medzi krajinami bolo značne rôznorodé, čo značne ohrozuje rovnaké podmienky hospodárskej súťaže na jednotnom trhu.